

نادیا موراد – ئانا فرانک!

ئەلیزابېت شافېر براون Elizabeth Schaeffer Brown خەلکی ئامریکا، پېشتەر بەرھەمی یەخچالی دەفرۆشت و دواتر فرۆشیاری تەلەفونوی دەستی کامیراداری سۆنی ئەریکسۆن بوو. نادیا موراد خەلکی گوندیکی باشووری کوردستان زیندانی گروپی ئیسلامی داعش بوو، که له مهرگ پرزگاری هات و ئیستا بۆته دەنگی تراژیدی ئیزه دبییهکان. براون که پیشه‌ی بواری تەبلیغاته، له سیمای نادیا موراد، ئانا فرانک دەبینی، ئەو کەنیشکە کتیبی بیرە مەرییه‌کانی رۆژانه‌ی، بوو به بەلگە‌ی رووداوی هۆلوکاست له سەدی بیست.

نادیا به پیتی پرۆژه‌یه‌کی هۆمانیستی له کوردستانه‌وه له گەل کۆمەڵیک خەلکی شەنگال و دیهاته‌کان بۆ ئالمان گوێزرایه‌وه، تا گەیندرايه نه‌ته‌وه یه‌ک‌گرتووه‌کان و بوو به سەفیری ئەم دەزگایه و بەرنامە‌ی دیداری له زۆر شوینی جیهان له گەل بەرپرسیانی حکومەتی و سیاسی و دام و دەزگای ئایینی، ژنان بۆ پیکه‌یندرا و له سەفەریکی پینچ رۆژه بۆ ئیسرائیل داوای له پارلەمانی ئەو ولاته کرد که کارەساتی ئیزه‌دبییه‌کان وهک ژینۆ ساید بناسرێ.

سالی ۲۰۱۷ ناوی بۆ خەلاتی نوبیل تۆمار کرا، خانمی حقوقناس ئامال کلونی Amal Clooney بریتانیایی به رەچەڵەک لوبنانی تێدەکوشتی بۆ ئەوه‌ی کارەساتی کووشتاری ئیزه‌دبییه‌کان بەریتە دادگای ناوئەه‌وی جیاپه‌ته‌کانی شەر. کلونی داستانی ژیان و بەسەرھاتی نادیا موراد وهک تراژیدییه‌کی کەم وینه دەبینی!

مینیچیر، رابوێژکار و دام و دەزگاکانی پالپشتی نادیا، دەبیژن داستانیکی تراژیکی لهو چەشنه پنیوستی به میدیا، پرۆیاگەنده و ریکخستن ههیه بۆ ئەوه‌ی به جیهانی بکری، هەر بۆ ئەو مەبەسته کتیبی "من دەنگی نیوم" بۆلاوکرایه‌وه و بازاری چاکی په‌یدا کرد. دیر شپیگل پار له ژماره‌ی ۴۴ ی دا نووسی که نادیا موراد وهک "سوپر ستار" له ولاتان پیشوازی لئ دەکری و داستانی ئەو کراوته بەرھەمیکی باش، هەر وهک ده‌گوتری هەر بەرھەمیکی باش پیوستی به ریکلام و دەنگدانەوه‌ی باش ههیه. نادیا کراوته "نیکۆن" نیشانه‌ی بەرچاو بۆ خستنه‌وه‌ی بارودۆخی ژیان و چۆنیه‌تی رۆژگاری ژنان به تاییه‌ت له ولاتانی پیر له شەر و ناکۆکی و دوور له رەچاوکردنی مافی ئینسان، به تاییه‌ت ژنان! نادیا له پارلەمانی ئیسرائیل بەسەرھاتی جوو و ئیزه‌دبییه‌کان وهک یه‌ک ده‌خاته بەر چاو و دەبیژنی ئیمه‌ی نیزه‌دی داوی ۷۴ کارەسات هەر زیندووین وهک مووساییه‌کان.

نادیا ده‌چێته هەر شوینیکی باسی "کۆچوو" گۆنده‌کیان ده‌کات، باسی ژیانی خۆیان، که مریشک و مەریان هه‌بوو، کشت و کالیان ده‌کرد و دایکی به دەستی خۆی نانی ده‌کرد. من نووسەری ئەم دیرانه له چەند سالی رابووردوو له گەل کۆمەڵیک کچانی ئیزه‌دی هاوته‌مەن و گچکەتر له نادیا ئاشنا بووم، ئینسانگەلکی سادە و ساکار، پیر له هەست و خۆشه‌ویستی. له ناویاندا خزم و هاوگۆندی نادیا هەن که ئەو جار به‌جار سەریان لێده‌دا. رابووردوی زۆر به‌یان تال و ناخۆش بووه و لێره له کار و خویندن و فیربوون چالاکن، هەرچەند زۆر به‌یان له گۆنده‌کانیان ده‌رفه‌تی خویندنیان کەم بووه. لێره به‌هەزی گەرانەوه‌ی خۆیان پێده‌گەیین.

ئەو رۆژه‌ی که تازه هه‌وایی به‌خشینی خەلاتی نوبیل بۆلاو کراوه، به یه‌ک لهو کەنیشکانەم گووت که خزمە‌که‌تان خەلاتی وه‌رگرتووه، تینه‌گه‌شت، داویه له گەل خانمی دەر سوێزی ئینگلیسی و ئالمانییه‌که‌ی گووتمان ئەو خەلاته‌ چیه‌، چاوه‌کانی گەش بووه و گوتی ده‌چمه‌وه به دایکم ده‌لیم، له پیر به‌دەنگی بەرز گوتی منیش ده‌مه‌وئ خەلاتیکی وا وه‌رگرم. ئەو نۆزده‌ سالانه و له گۆنده‌که‌ی خۆیان هه‌تا که لاسی پینچی خویندووه، چوار ساله له ئالمان ده‌ژی و ئیستا له که‌لاسی ده‌ دەر س ده‌خوینێ.

نادیا کچکی ساده و ساکاره و ژبانی کهوتوته ناو باز نهیهکی جیاواز و بهردهوام لهم ولات بو ئهو ولات دهچی و هرچی و مزه هی ههیهتی لهو ریگایهوه به کاری هیناوه. نادیا ناوی حاجی سهلمان و داعشهکانی تری له بیر ماوه و دهیگیریتهوه که چیان به سهر هیناوه. زوریک لهو کهسانه کی که وهک نادیا بوون له بهر شهرم و حهیا خویان کووشنوه، ئهو بهردهوام بهسهرهاته تال و دلتهزینهکانی خوی و بنهمله و ئیزهدهیهکان دهگیریتهوه. ئهو چوارچیه و داب و دستوره داخراوهکانی ئیزهدهیهکانی تیپهراوندوه و باس لهو بقانه دهکات، که کهمتر ژن و کهنیشکی کورد باسیان دهکن. به هزاران و سهد هزاران کچ و ژنی کورد ههیه که ژبانی رۆژانه هی تهناهت ناو خیزانهکانیان پر له کارهساته و بیدهنگن له نازارهکانی خویان. نادیا کی کهم خویندهواری گوندیکی ساکار له سهر سهکوکانی ئهو جیهانه، له ناو بازنه هی سهرانی جیهان دهنگ ههلهبرئ، کاریک که به ههموو حزب و دهسته و گرووپ و به سهرجهم نوخبه هی کورد نهکراوه و ناگری.

ههمووی ئهو کارانه نادیا نهیکردوه و ئهو دام و دهزگیانه دهیکهن که له پشت نادیا ویستان و پسپوری به جهانی کردن و گهرم راگرتنی داستانی نادیان. سناریونوس و بهرنامه ریژ و کارگیری نادیا کهم کارهکانی پشت نادیا له ناستی ههه بهرزدا کارهکان رادهپه ریژن.

له پارلهمانی ئیسرائیل کاتی نادیا بهرمو ئهوه دهچی ورد ودرشتی بهسهرهاتی زیندانی بوونی خوی بگیریتهوه، راویژکارهکانی داوی لیدهکن ههموو شت باس نهکات و ههه کهس ویستی با بچیت کتیهکه بخوینیتهوه، واته کتیهکه بگری.

ژینۆسایدی ئیزهدهیهکان پینج هزار کووژراو، حهوت هزار ژنی رفیندراو و سی هزار بی سهرو شونینی لیکهوتهوه، تا ئیستا نه بیستراوه و نه دیتراوه که حکومهتی ههریمی کوردستان و سهرانی حکومهت و حزبهکانی لیره و لهوی کاریکیان کردبی و وهشوین مهسهلهکه کهوتینن. حکومهتی ناوهندی عیراق کارهساتی ئیزهدهیهکانی به هی خوی نهزانیوه و ناوری لی نهداوتهوه.

خانمی شافیر براون کهسیکی سهرکهوتوو بوو له بواری تهبلیغات، ئهو له نیویورک له بازنه هی ئهو ژنانهدا بوو که دهیانویست بارودوخی ژبانی ژبانی جیهان باشتر بکن. دواتر دوچاری قهیرانی مانایی و فکری هات و بهرمو ئهو پیشهیه رۆبشت که له سهرموه باس کرا. دواتر ریخراویکی جیهانی مولتی میدیالی پیکهینا بو فیزکردن و بارهینانی ژنان له ئهفغانستان، له هایتی و دواتر له پرۆزه ی تر بهشداری کرد، ههتا کههیشتوته پرۆزه ی نادیا موراد. داستانی نادیا بو خانمی براون تراژیدییهکی تابهته که کوئی پینههاتوو و بهردهوامه. بیگومان ئهو سناریوییه دهگاته سهر پهردهی سینهما و مولتی میدیای سهردهم و بازاریکی مهزن له خوی دهگری، که ئهو تهنیا لایهن نییه و لایهنی سیاسی، حقووقی، ئهدهبی، ئینسانی، هونهری، کومه لایهتی، ژنان و... له خو دهگری.

داستانی نادیا موراد، داستانی ئانا فرانک بو ئهلیزابیت شافیر براون زیندوو دهکاتهوه، ئهو له تهمنی پازده سالان کتیهکه هی ئانا فرانکی خویندوتهوه، که بوته هو ی گورینی تیروانینی ئهو نیسبت به جیهان. نادیا بو براون زیندوو بوونه ی ئانا فرانکه، ئهو پینوایه نادیا ههمان هیز و وزه ی ئانا فرانک دهوینن. ئیلیزابیت دهلی گهر سیاستمداران جیهان به پی پیویست له گهل ئهو مهسهلهیه ماملهش نهکن، کاریکی گهره ی که دهگری ئهوهیه که نسل و نهوهیهکی نوئ له ریگی داستانی نادیا مورادهوه پهروهرده دهگری. له ریگایهوه ئهو شانسه به کچان دههخشرئ، که نهوهیهکی نوئ له ژنان پهروهرده بگری. ئیلیزابیت بو ههر شونیک له گهل نادیا، تهناهت بو ناودهستخانه، ئهو خواردنی بو دهینن، سهیری تلهفونکه و وینهکانی دهکات و هیدی هیدی فیزی ئینگلیسی کردوه.

له ئیسرائیل له نادیا دهپرسن ئهو ههموو هیز و وزهیه له کوپرا دههینن؟ کچه گوندیهکه هی کوردستان دهبیژئ" رووحی له دهستچوم هانم دهدا". ئانا فرانک پاش مهرگی ناوبانگی دهرکرد، نادیا موراد ناوی ئانا فرانکهکان و به ملیون ملوین ژبانی "رووح رفیندراو" ی زیندوو کردوتهوه.

ئىستا بىر لەۋە دەكەمەۋە كە كچە ئىزەدبىيەكەي خۆم، كەي خەلات ۋەردەگرى. لاي من ھىچ خەلاتىكى جىھان بايخى نىيە، لاي من ناديا موراد، ئانا فرانك، ئىليزابىت شافىر براون، ئامال كلونى ۋە ھزارانى ۋەك ئەۋان نىرخيان ھەيە، كە سەدەيەكى جياواز لە سەدەكانى پىشوو بونىاد دەننن. ئەۋان سەر دەكەون!

برايم فەرشى